

Спрощені системи оподаткування в Україні та світі: загальна характеристика та тенденції розвитку

Лозовецька Я., студентка групи Ю-95

Науковий керівник – Чернадчук О. В., асистент кафедри АГПФЕБ СумДУ

Закон України «Про внесення змін до Податкового Кодексу України та деяких інших законодавчих актів щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності» від 20 жовтня 2011 року, що вступив в силу з початку 2012 року реформував спрощену систему оподаткування. Таким чином втратив чинність Указ Президента України від 3 липня 1998 року №727/98 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємства» та Декрет Кабінету Міністрів України від 26 грудня 1992 року №13-92 «Про прибутковий податок з громадян».

Положенням закону було змінено загальні умови спрощеної системи оподаткування та встановлено чотири групи суб'єктів, зокрема: фізичних осіб-підприємців залежно від специфіки діяльності було виділено в перші 3 групи, для юридичних осіб створено окрему четверту групу.

Значно спростився порядок ведення обліку платниками єдиного податку. Так, наприклад, було змінено назву книги обліку, яка раніше називалася книга обліку доходів та витрат, зараз вона називається просто книгою обліку доходів. Вона має вестися фізичними особами-підприємцями платниками єдиного податку I, II та неплатниками ПДВ III групи. Для платників ПДВ III групи встановлюється форма та порядок обліку доходів та витрат Міністерством фінансів.

Для юридичних осіб платників єдиного податку тепер не потрібно вести книги обліку, для них достатньо бухгалтерського обліку. Характерною особливістю для юридичних осіб, які сплачують податок у розмірі 5% без ПДВ щодо ведення бухгалтерського обліку є можливість ведення спрощеного бухгалтерського обліку доходів і витрат із метою обчислення об'єкта обкладення єдиного податку. Вони мають право вести бухгалтерський облік без подвійного запису й здавати спрощену фінансову звітність. Щодо податкової звітності, слід сказати, що тепер це не звіт, а податкова декларація, що має свої наслідки [5].

Не лише для України, а й для більшості країн світу з ринковою економікою розвиток малого бізнесу є важливим пріоритетом для розвитку країни. Розвиток малого підприємництва в Україні значно відстає від інших країн світу, саме тому практика застосування податкових режимів в світі становить певний інтерес для України.

Необхідно відмітити, що для стимулювання малого бізнесу в зарубіжних країнах зазвичай використовують два податкових механізми: спрощена система оподаткування та створення для них особливих умов оподаткування шляхом введення спеціальних податкових правил, чи застосування загальних правил з окремими пільгами для малих підприємств.

Так, наприклад, у Росії граничний обсяг доходу становить 15 млн. руб., при умові що чисельність працівників не буде перевищувати 100 чоловік. Відсоткова ставка податку залежить від бази оподаткування: 6% при оподаткуванні доходу, у який входять обіг з банківського рахунку, каси, а також доходи з взаємозаліку; 15% при оподаткуванні доходу з мінімумом витрат; 15% при оподаткуванні прибутку.

У Росії не можуть перейти на спрощену систему: страхові компанії, банки, довірчі товариства, суб'єкти підприємництва, що здійснюють діяльність з обміну валют, торгівлю лікєро-горілчаними та тютюновими виробами, паливо-мастильними матеріалами [3, с.159].

Система спрощеного оподаткування в Франції має спільні риси з російською системою. Обсяг виторгу для суб'єктів становить приблизно 10,5 млн. дол. зі ставкою податку 15% від суми прибутку. Підприємства можуть мати не більше 50 найманих працівників.

У Сполучених Штатах Америки існує розподіл на дві категорії залежно від суми доходу. Першою групою є підприємства малого бізнесу з сумою виторгу 50-70 млн. дол. зі ставкою податку 7500 дол. +25 % від суми, що перевищує США 50,000 дол. Друга група включає підприємства з сумою доходу 15000-18333 тис.дол. та ставкою податку 5150000 дол. +38 % від суми, що перевищує 15000000 дол. Для переходу на спрощену систему оподаткування підприємства можуть мати не більше 100 найманих працівників. Базою оподаткування є загальна сума доходу [3, с.159].

У Японії сума граничного доходу становить приблизно 13 млн. дол. зі ставкою податку 18%. Підприємства мають мати не більше 30 найманих працівників. Необхідно відмітити, що базою оподаткування в Японії є перші 8 млн. єн доходу, а сплачений капітал має бути менший за 100 млн. єн.

У Великобританії спрощена система оподаткування можлива для підприємств з сумою доходів до 20 млн. дол. та кількістю найманих працівників не більше 100 чоловік. Для такої категорії підприємств ставка податку становить 21% від загальної суми прибутку. Оподаткований прибуток має бути менший ніж 100 млн. фунтів стерлінгів. У Великобританії немає єдиного визначення малого підприємства. Малі та середні підприємства, як правило, підпорядковуються таким же правилам розрахунку та декларування доходів, як і інші платники податків, хоча є незначні винятки. В числі таких винятків вирізняються й спрощені вимоги до звітності. Згідно з законодавством Великобританії, якщо річний дохід підприємства становить не менше 15 тисяч фунтів стерлінгів, то воно зобов'язане лише заповнити просту податкову декларацію без приведення докладних про свою діяльність або активах/зобов'язаннях. Крім того, якщо сумарні зобов'язання підприємства за рік складають менше 500 фунтів стерлінгів, то воно не платить по рахункам за наступний рік і звільнене від авансових платежів. Воно просто платить те, що з нього вимагається на дату закриття балансу, - це сприяє збільшенню оборотних коштів [3, с.159].

У ряді країн, таких як Швеція, Голландія, а також в загальних декретах ЄС не виділяють спрощеної системи оподаткування, а встановлюються для всіх рівні умови та загальні підстави, можливі лише певні підстави для спрощення та пониження ставок.

Отже, аналізуючи досвід країн світу, можна зробити висновок, що загальними є тенденції на спрощення системи оподаткування не лише для малого та середнього бізнесу, а й для всіх платників. Необхідно відмітити, що така єдність податків для всіх категорій платників податків поєднується з особливими ставками для підприємств малого бізнесу, які і замінюють спрощену систему оподаткування. Що стосується України, то нова система спрощеного оподаткування поряд з позитивними рисами має набагато більше ускладнень та проблем, ніж це було раніше. Наприклад, ускладнення обчислень нарахування єдиного податку та ПДВ для фізичних осіб-підприємців, що яких віднесено до третьої групи. Такі недоліки ще підлягають законодавчому урегулюванню, яке загалом має чітко визначити усі податкові механізми для кожної категорії платників податків, чи запозичуючи світові тенденції, чи зводячи всі податки для підприємців під єдиний знаменник.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс: Закон України//Відомості Верховної Ради України. - від 08.04.2011, № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17 /, стор. 556, стаття 112
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності: Закон України// Офіційний вісник України. - від 02.12.2011, № 91, стор. 108, стаття 3291, код акту 59220/2011
3. Деркач Ю. А. Спрощені системи оподаткування: переваги, недоліки та шляхи їх усунення. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.6. – с. 155-162
4. Радишевська О. Р. Спрощені системи оподаткування фізичних осіб-підприємців (за законодавством Республіки Польща). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/misb/2011_3-4/Radyshevska.pdf
5. Туржанський В. А. Особливості застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2012_1/212.pdf.